

# Επιτομή του μεταπολεμικού μας θεάτρου

**Του Νάσου Νικόπουλου**

Το μεταπολεμικό ελληνικό θέατρο μοιάζει σαν συμβάν μας (α) συνείσχεας με την προηγούμενη γραμματεία του είδους αυτού. (Α) συνέχεια ύψους και περιεχομένων, στόχων και θερμοκρασίας. Η περιγραφή των ηθών και η κωμωδικοποίησή τους στο προπολεμικό θέατρο έμοιαζαν ν' ανήρουν σ' ένα πολύ μακρινό παρελθόν, κάπως άγνωστο και προτεινόμενο προς αποφυγήν... Ήταν μια εκοχή όσων και η σκηνική καλλιτεχνική έκφραση έμοιαζε σαν να 'θέλε ν' αποτινάξει κάθε σχέση με ό,τι είχε σχέση με το «παρελθόν». Στην πρώτη εικοσαετία μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και ιδιαίτερα μετά την εμφύλια αλληλοσφαγή του έθνους μας, η θεατρογραφία οδεύει μέσα στα γεγονότα που εκτεινούνται με παράλληλες δραματικές εντάσεις. Όπως οι μνήμες του μεγάλου διαγνώσ, οι εικόνες της Κατοχής, η αμφισβήτηση των αστικών ηθών, εικονιμένα με περισσή ρητορεία. Προσπάθησε δηλαδή να εικονογραφήσει την επιφάνεια, τα γεγονότα, να δραματοποιήσει και να μυθοποιήσει τις περιπέτειες ενός λαού που τον εξαπατούν μέχρι σήμερα, με θλιβερές και ομοιόμορφες πολιτικές έντηνες.

Το θέατρο αυτής της εποχής σπαράζεται στο μονοσήμαντο ιδεολόγημα της ανήνευσης της ελληνικότητας. Η έρευνα της... εθνικής μας χιλιετηρίδας γίνεται αυτοσκοπός, συνθηματοποιείται. Κάποιοι αναδιφούν τα κείμενα του προηγούμενου αιώνος. Όλα έχουν τον πυρετό που συναντάμε σε αγώνες για την... εδραίωση μας απεραντοστά!!

Το ιδεολόγημα της ελληνικότητας γίνεται δυναμεία. Η ιδεολογία του θεατρικού μέθου πορεύεται εξόριστι. Και εμφανικά αναπαύεται ο περιθωριακός, ο καταναλωτικός, ο ερωτευτικός (συν) Έλληνας και δημιουργείται μια άλλη «νέα» μυθολογία. Ένα θέατρο παρανοϊκό που εκκεντρώνει τον πυρήνα του στο επιφανέμενο, στην εθνολογική τυπολατρεία, στην ισχύνητα του μερικού και πάλι απομαρτίζει η ιδεολογία των φαινομένων, ο διαλογισμός των αποτήτων που θα έδινε στους θεατρικούς χαρακτήρες την ελπίδα να υπέρβουν και πάλι Ελλάδα.

Την ίδια εποχή που η ελληνική ποίηση, ο σύγχρονος τόνος του γραφικού λόγου,

ταξίδευε σ' όλα τα πλάτη και τα μήκη της Ευρώπης — το θέατρό μας αναπαράγει μια άλλη ηθογραφία.

★

Ανάμεσα στους πρώτους θεατρικούς συγγραφείς που δεν δέχτηκαν αυτή την περιοριστική θεματογραφία ή την απόθησαν αργότερα, η Αούλα Αναγνωστάκη και ο Ιάκωβος Καμπανέλλης, ο Βασίλης Ζιώγας, Γιώργος Σκούρτης, ο Κώστας Μουρελάς, ο Γιώργος Αλεξανδρίδης και ο... ετεροχρονισμένος Μανώλης Κωστόπουλος.

Εδώ η άρθρωση της θεατρικής γλώσσας απεικονίζεται από τα σχήματα-

**Ι. Καμπανέλλης, Κ. Μουρελάς,  
Μ. Ποντίκας, Μ. Χάκας,  
Δ. Κορδότης, Μ. Κονδύλης,  
Θ. Ασλάνογλου, Μ. Φακίνου  
«ΚΑΤΙ ΕΓΙΝΕ ΚΑΙ ΤΣΑΚ»  
στο θέατρο ΣΤΟΑ**

ποιημένα ιδεολογήματα της ελληνικότητας, της ιθαγένειας κ.λπ. και διαπλέκονται με το εσωτερικό ανθρώπινο τοπίο που απειλείται πλέον από τους κινδύνους της ηθικής έκπτωσης και του απομονωμένου ανθρώπου, μέσα στον αυξανόμενο ορμηγμό της καταναλωτικής λαίλαπας. (Την ονομάζουν και... μεταδιοργανωτική επανάσταση!).

Μετά από την — επιτέλους — ανακάλυψη (!) της ανάγκης για ένα θέατρο ιδεών, παρατηρούμε με ικανοποίηση, την άμεση αναγνώριση των συγγραφέων που αναστάθηκαν στη μονομέτρία του είδους αυτού και την έξοδό τους ιδιαίτερα στα θέατρα της Ευρώπης. Όλοι σχεδόν οι προαναφερθέντες και οι νεότεροι Γιώργος Μανώλης και Κ. Μιχαηλίδης (η αναφορά των ονομάτων είναι ενδεικτική και όχι λεξιλογική) βρίσκουν θέση στις ευρωπαϊκές σκηνές.

Τώρα πλέον και με την προϋπόθεση πως ο θεατρικός μόνος υπάρχει μόνο όταν κατορθώνει να προσεγγίζει το καθολικό, πιστεύω πως το ελληνικό θέατρο μπορεί ν' αποκτήσει τη διεθνή ταυτότητά του, αφού συνειδητοποιήσει πως η νατουραλιστική απεικόνιση των

τοπικών μας απολογισμών διάνυσε ήδη ένα ασυγχώρητα μακρύ μήκος...

★

Το θέατρο ΣΤΟΑ του Θανάση Παπαγεωργίου, για δεκαπέντε χρόνια στάθηκε η φιλόξενη θεατρική εξέδρα απ' όπου δοκιμάστηκε η αντοχή αυτού του θεάτρου. Ενώ στην κυριολεξία της τη λέξη φιλόξενη, γιατί πέρα από τις επιφυλάξεις για τη σκοπιμότητα και το αισθητικό αποτέλεσμα αυτού του θεάτρου, ο χώρος αυτός έδωσε τη δυνατότητα στους Έλληνες συγγραφείς να προβάλλουν το ύψος και τη θεματική των δικών τους συλλήψεων, όσο κι αν αυτή αρκετές φορές επαναλάμβανε ένα θέατρο ήσσονος τύπου και στατικής εμφάνισης. Διαφωνώντας με τις επιλογές αυτές, δεν δικαιούμαι να μην αναγνωρίσω πως οι εμπνευστές του θεάτρου ΣΤΟΑ κ. Παπαγεωργίου και Α. Πρωτοψάλτης άισθαναν με πάθος και συνέπεια και ανάλυσαν μια δεκαετία μέσα σ' ένα μονομέρες έργο θεατρικό είδος.

★

Τα έργα ή αποσπάσματα των Μάξ Καμπανέλλης, Μάριου Χάκας, Δημήτρη Κορδότη, Μάριου Ποντίκα, Κώστα Μουρελά, Μιχάλη Φακίνου και των Μανώλης Κονδύλη, Θάλλας Ασλάνογλου, δίνουν ένα ενδιαφέρον τμήμα απ' το CORPUS του θεάτρου αυτής της θεατρογραφίας. Ανεδαρμένα με προσοχή και με τη νατουραλιστική σκηνοθετική αίσθηση της σκηνής του κ. Παπαγεωργίου.

Ο ίδιος και η κ. Πρωτοψάλτης διαθέτουν το πλοίο τουλάχιστον τους σ' όλους τους εναλλασσόμενους ρόλους με άνεση και σκηνική κριτική.

Μαζί τους ο Παύλος Ορκατσόπουλος έδειξε πως διαθέτει υποκριτικές υποσχέσεις, ενώ τους συμπαραστέκονται ικανοποιητικά η Άννα Κοζάνη, η Ρενέτα Παπαδοπούλου και ο Αλέκος Κούρσης.

★

Μια ενδιαφέρουσα μουσική - κλαίσι, που ενδυναμώνει τη θεατρική αυτή έννοια, έγραψε ο Στ. Σπενσερόπουλος, ενώ το ευρηματικό σιγνάλι είναι της Μιχάλης Παπαγεωργίου.

Ναι, είναι μακρινευτική επιτομή ενός τμήματος του μεταπολεμικού νεοελληνικού θεάτρου, η παράσταση του θεάτρου ΣΤΟΑ.